

PATVIRTINTA
Lietuvos inžinerijos kolegijos
Direktorius
2024 m. lapkričio 28 d. įsakymu
Nr. VI-194

PATALPŲ VALYTOJŲ SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA NR. 22

I. BENDROJI DALIS

1. Patalpų valytojui (toliau – valytojas), pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma Lietuvos Respublikos įstatymų nustatyta drausminė, materialinė, administracinė ir baudžiamoji atsakomybė, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį ir padarinius.
2. Dirbti valytoju leidžiama ne jaunesniam kaip 18 metų asmeniui, išklausiui saugos ir sveikatos instruktažus (įvadinį ir darbo vietoje).
3. Valytojas privalo:
 - 3.1. savavališkai neišjungti, nekeisti ir nešalinti darbo priemonėse, įrenginiuose, pastatuose įrengtų darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos įtaisų, juos tinkamai naudoti ir apie gedimus pranešti padalinio vadovui, darbdaviui;
 - 3.2. tinkamai naudoti kolektyvinės ir asmeninės apsaugos priemones;
 - 3.3. darbo priemones naudoti pagal jų dokumentuose (pasuose), šioje instrukcijoje nurodytus reikalavimus;
 - 3.4. nedelsdamas pranešti darbdaviui, padalinio vadovui, įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos specialistui apie padėtį darbo vietose, patalpose, kuri, jo įsitikinimu, gali kelti pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, taip pat apie darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimų pažeidimus, kurių pats pašalinti negali arba neprivalo;
 - 3.5. bendradarbiauti su įmonės darbuotojų saugos ir sveikatos specialistu, padalinio vadovu, darbdaviu įgyvendinant darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus ir priemones;
 - 3.6. pagal galimybes bei turimas žinias imtis priemonių traumų, ūmių apsinuodijimų, avarijų priežastims pašalinti, apie tai nedelsdamas pranešti padalinio vadovui ir darbdaviui;
 - 3.7. nustatytą tvarką pasitikrinti sveikatą;
 - 3.8. pranešti padalinio vadovui ir darbdaviui apie darbo metu gautas traumas, kitus su darbu susijusius sveikatos sutrikimus;
 - 3.9. laikytis įstaigos Vidaus darbo tvarkos taisyklų, darbe nevartoti alkoholinių gėrimų bei narkotinių medžiagų, rūkyti tik tam skirtose vietose;
 - 3.10. laikytis asmens higienos reikalavimų, prižiūrėti, kad būtų švarūs darbo drabužiai bei apavas, rankas plauti tik tam skirtomis priemonėmis.
4. Valytojas turi teisę:
 - 4.1. reikalauti, kad darbdavys sudarytų saugias ir sveikas darbo sąlygas, įrengtų kolektyvinės apsaugos priemones, aprūpintų asmeninės apsaugos priemonėmis;

- 4.2. sužinoti iš padalinio vadovo, darbdavio apie darbo aplinkoje esančius sveikatai pavojingus ir kenksmingus veiksnius;
- 4.3. susipažinti su sveikatos tikrinimų rezultatais; jeigu su jais nesutinka, sveikatą patikrinti pakartotinai;
- 4.4. tartis su darbdaviu dėl darbo sąlygų gerinimo;
- 4.5. atsisakyti dirbti, kai kyla pavojus sveikatai ir gyvybei;
- 4.6. įstatymų nustatyta tvarka reikalauti, kad būtų atlyginta žala, padaryta sveikatai dėl nesaugių darbo sąlygų;
- 4.7. iškilus klausimams dėl saugos ir sveikatos, kreiptis į darbuotojų atstovą, padalinio vadovą, darbdavį, įstaigos darbuotojų saugos ir sveikatos specialistą, Valstybinę darbo inspekciją ar kitą valstybės instituciją.
5. Valytojas turi išmanyti priešgaisrinės saugos instrukcijos reikalavimus ir juos vykdyti. Žinoti, kur laikomos gaisro gesinimo priemonės, mokėti jomis naudotis, vengti veiksmų ir nesudaryti sąlygų, galinčių sukelti gaisrą.
6. Pastebėjęs gaisrą, valytojas privalo nedelsdamas pranešti ugniagesiams, iškviešti vadovaujančius darbuotojus, gesinti gaisro židinį turimomis gesinimo priemonėmis.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

7. Profesinės rizikos veiksniai valytojo darbo vietoje:
 - 7.1. elektros srovė;
 - 7.2. dezinfekavimo priemonės;
 - 7.3. įvairios atplaišos ir aštrios briaunos;
 - 7.4. stiklo duženos, įtrūkė, išdužė, nepatikimai įtvirtinti langų stiklai ir rėmai;
 - 7.5. užkrautos valomo objekto prieigos;
 - 7.6. neinventorinės, neišbandytos ir netvarkingos kopėčios bei lipynės.
8. Asmeninės apsaugos priemonės ir jų dėvėjimo (naudojimo) laikas parenkami vadovaujantis Darbuotojų aprūpinimo asmeninėmis apsauginėmis priemonėmis nuostatų reikalavimais.

III. VALYTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

10. Prieš pradėdamas dirbti, valytojas privalo:
 - 10.1. susitvarkyti darbo drabužius, avalynę, asmeninės apsaugos priemones taip, kad būtų patogiu ir saugu dirbti;
 - 10.2. patikrinti, ar tvarkingi darbo įrankiai (kibirai, šepetiai, šluotos). Šepetio kotas turi būti lygus, nešerpetotas, ne ilgesnis kaip 1,5 metro. Netvarkingais įrankiais naudotis draudžiama;
 - 10.3. apžiūrėti patalpą (vietą), kurią reiks valyti, išjungti elektros prietaisus (stalo lempas, radijo imtuvus, televizorius ir kt.). Patogiai susistatyti stalus, kėdes ir atkrauti prieigas;
 - 10.4. jeigu bus valomi, plaunami langai, patikrinti, ar jie gerai įtvirtinti ir uždaryti, ar neiįtrūkė ir neišdužė stiklai;
 - 10.5. patikrinti, ar tvarkingi šakučių lizdai, šakutės, elektros prietaisų valdymo mygtukai, ar nesudaužyti elektros prietaisų korpusai, nėra neizoliuotų laidų ir detalių, kuriomis teka srovė, nepažeista kabelių, laidų izoliacija. Kai yra nors vienas iš šių pažeidimų, elektriniais prietaisais naudotis draudžiama. Draudžiama pačiam remontuoti elektros prietaisus.

IV. VALYTOJO VEIKSMAI DARBO METU

11. Valytojas privalo atlikti tik darbo sutartyje nurodytus darbus, valyti skirtingas patalpas, darbo metu dėvėti darbo drabužius, avalynę ir naudotis asmeninės apsaugos priemonėmis.
12. Naudotis dulkių siurbliais, grindų blizgintuvais ir kitais elektros prietaisais leidžiama tik gerai išmanant jų veikimo principus ir naudojimo taisyklių reikalavimus.
13. Prieš plaunant grindis, pirmiausia jas apšlakstyti vandeniu ir iššluoti, nes gali būti primėtyta stiklo duženų, įvairių aštrių daiktų, galinčių sužeisti rankas.
14. Grindis plauti ant šepečio užvyniotu skuduru. Skudurą išgręžti tik gerai išskalautą vandenį.
15. Plaunant laiptines, kibirą su vandeniu statyti ant viršutinių laiptų pakopų.
16. Grindis ir sienas plauti muilu arba 2,5 proc. sodos tirpalu, tualetus dezinfekuoti chlorkalkėmis arba kalcio hipochloritu (kibirui vandens 100 g chloro kalkių).
17. Patalpų grindis plauti šiltu vandeniu. Vandenį į kibirą iš čiaupo pilti per guminę lanksčią žarną. Karšto vandens į kibirą pilti ne daugiau kaip 3/4 jo tūrio. Išplautas grindis sausai iššluostyti.
18. Dirbant su dezinfekavimo, cheminėmis valymo priemonėmis, užsimauti gumines pirštines. Kad dezinfekavimo ar cheminių priemonių nepatektų ant rankų odos, prieš nusimaunant pirštines reikia nuplauti švari vandeniu su muilu.
19. Sušluotas į vieną vietą šiukšles semti specialia semtuve, kraunant į šiukšliadėžes didesnę įvairių atliekų kiekį, mūvėti darbo pirštines.
20. Šluostant nuo lubų, frizų ar karnizų dulkes, naudoti išbandytas kopėčias (skečiamąsias), kurias tuo metu turi prilaikyti kitas asmuo. Atliekant šį darbą, būti su apsauginiais akiniais.
21. Dirbant aukščiau kaip 1,3 m nuo grindų ar žemės, būtina naudotis saugos diržu. Valant langus iš vidaus ar lauko pusės, stovint ant kopėčių ar palangės, būtina naudoti saugos diržą su virve, vienas virvės galas patikimai pririšamas prie saugos diržo, kitas pritvirtinamas prie pastato konstrukcijos.
22. Langus valyti dienos metu. Jeigu tenka valyti sutemus, darbo vieta ar patalpa turi būti gerai apšviesta. Privalu žinoti, kokia yra valomų langų atidarymo kryptis, langų rėmą fiksuojančių mechanizmų rankenėlių padėtis.
23. Kai langai valomi stovint ant stacionariųjų aukštesnių kaip 1,3 m paaukštinimo priemonių, viršutinė aikštelė turi būti aptverta. Galima valyti ir specialiais šepetėliais, kurių kotai pailginti.
24. Aukštų statinių išorinių langų stiklus, taip pat sudėtingų konstrukcijų langus valyti nuo pastolių ar tam skirtų kėlimo mechanizmų gali tik specialiai išmokytas personalas.
25. Dulkes nuo apšvietimo armatūros, elektros įtaisų ir įrenginių valomos dalyvaujant elektrikui arba asmeniui, atsakingam už elektros ūkį.
26. Valant draudžiama:
 - 26.1. stovėti ant šildymo, santechnikos įrenginių, atsitiktinių pakylų (dėžių, stalų ir pan.);
 - 26.2. naudoti neišbandytas ir netvarkingas kilnojamąsias kopėčias;
 - 26.3. atremti kopėčias ir pačiam remtis į langų stiklus;
 - 26.4. lipti ant skečiamųjų kopėčių viršaus, nepaliekant 1 m atstumo iki viršutinio kopėčių skersinio;
 - 26.5. valyti patalpas ir langų stiklus degiais arba nežinomos paskirties skysčiais ir medžiagomis;
 - 26.6. valyti įtrūkusius, nepakankamai įtvirtintus langų stiklus ir rėmus;
 - 26.7. šluostyti drėgnu skuduru arba drėgnomis rankomis liesti elektros laidus, šakučių lizdus, valdymo mygtukus, elektros įrenginius, atidaryti elektros skirstomąsias dėžutes ir skydelius;
 - 26.8. liesti bendrojo apšvietimo armatūrą, nutrūkusius ar pažeistos izoliacijos laidus (kabelius), atvirus jungiamuosius gnybtus ir detales, kuriomis teka srovė.

27. Pastebėjus valomame objekte (darbo vietoje) elektrosaugos pažeidimų, nutraukti darbus ir apie tai pranešti padalinio vadovui arba elektrotechniniam personalui. Imtis atsargumo priemonių, kad į pavojingą zoną nepatektų žmonės.

V. VALYTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJ AIS

28. Susidarius avarinei situacijai arba įvykus nelaimingam atsitikimui, apie tai nedelsiant pranešti padalinio vadovui ar bendradarbiui.

29. Pastebėjus gaisro židinį, dūmus arba pajutus degėsių kvapą, nedelsiant pranešti apie tai padalinio vadovui, iškviešti ugniagesius, imtis priemonių gaisro židiniui lokalizuoti, gesinti.

VI. VALYTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

30. Baigęs darbą, valytojas turi:

30.1. patikrinti, ar nepalikti neuždaryti langai, įjungti elektros įrenginiai, apšvietimas ir pan.;

30.2. sudėti visus įrankius, inventorių, darbo drabužius ir asmeninės apsaugos priemones į tam skirtą vietą,

30.3. nusiplauti veidą ir rankas šiltu vandeniu su muilu.
